

Міністерство освіти і науки України
Харківський державний професійно-педагогічний коледж
імені В. І. Вернадського

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу,

голова приймальної комісії

Олександр САЙЧУК

« 17 » травня 2022 р.

ПРОГРАМА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ УСНОЇ СПІВБЕСІДИ

з української мови

**для вступників на основі
повної загальної (профільної) середньої освіти та
освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника**

**для здобуття освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр**

Пояснювальна записка

Індивідуальна усна співбесіда - форма вступного випробування, яка передбачає очне або дистанційне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника за результатами якої виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100-200 (з кроком в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника ("незадовільно").

Для проведення індивідуальних усних співбесід на навчання наказом директора Харківського державного професійно-педагогічного коледжу імені В. І. Вернадського створюються предметні комісії, діяльність яких регламентується Положенням про приймальну комісію вищого навчального закладу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2015 року № 1085 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 4 листопада 2015 року за № 1351/27796.

Індивідуальні усні співбесіди проводяться предметними комісіями за програмами, затвердженими директором Харківського державного професійно-педагогічного коледжу імені В. І. Вернадського.

Випробування передбачає перевірку опанування навчальної програми з української мови для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра на основі повної загальної (профільної) середньої освіти або здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника.

Програму індивідуальної усної співбесіди з української мови розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5–9 класів (затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804) та програм для профільного навчання учнів 10–11 класів (затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки № 1407 від 23 жовтня 2017 року). Програма індивідуальної усної співбесіди з української мови відповідає програмам зовнішнього незалежного оцінювання.

Зміст програми з української мови для підготовки до вступного випробування розподілено за такими частинами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Пунктуація», «Розвиток мовлення» (таблиця 1 Програми).

Метою індивідуальної усної співбесіди з української мови є виявлення знань, умінь та навичок, здобутих за повний курс навчання в закладах загальної середньої або професійної (професійно-технічної) освіти.

Загальні компетентності:

- вільне володіння рідною мовою;
- здатність спілкуватися державною мовою у професійній діяльності.

На основі Правил прийому до коледжу та рішення приймальної комісії Харківського державного професійно-педагогічного коледжу імені В. І. Вернадського вступне випробування з української мови проводиться у формі

індивідуальної усної співбесіди, що налічує **24** питання. На кожне питання екзаменатор може пропонувати варіанти відповіді. На проведення співбесіди відводиться 1 астрономічна година.

Критерії оцінювання підготовленості вступників

Кожна правильна відповідь на питання співбесіди оцінюється в **1 бал**. Переведення балів вступного випробування з української мови у рейтингову оцінку **100-200 балів** здійснюється згідно з таблицею 2 Програми. Крок переводу балів у рейтингову оцінку складає 1 бал у залежності від повноти відповіді на питання співбесіди. Мінімальне значення кількості балів, з яким вступник допускається до участі в конкурсі, становить 100 балів.

Порядок проведення вступного випробування

Індивідуальна усна співбесіда може проводитись очно та/або дистанційно. Для проведення очної вступної співбесіди формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до індивідуальної усної співбесіди ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Індивідуальна усна співбесіда проводиться у строки передбачені Правилами прийому до Харківського державного професійно-педагогічного коледжу імені В. І. Вернадського.

Користуватися при підготовці друкованими або електронними інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання підготовленості вступників» і відмічаються у аркуші співбесіди. Рівень знань вступника за результатами індивідуальної усної співбесіди заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами членів комісії. Відомість оформляється одночасно з аркушем співбесіди і передається до приймальної комісії.

Таблиця 1.

**Зміст програми з української мови
для підготовки до індивідуальної усної співбесіди**

№ п/п	Назва розділу	Зміст розділу
1.	Фонетика. Графіка.	Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосний приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв <i>я, ю, є, ї, щ</i> . Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування <i>у-в, і-й</i> .
2.	Лексикологія Фразеологія.	Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавчальні слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми. Типи словників.
3.	Будова слова. Словотвір.	Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [є] у складних словах.
4.	Морфологія	Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах.

Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Буква *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння. Способи творення відносних і присвійних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Розряди числівників за значенням: кількісні (на означення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, форми дієслів: дієвідмінювані (дієслова теперішнього, майбутнього й минулого часів), відмінювані (дієприкметник) і на *-но, -то*). Безособові дієслова. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способу дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Безособові форми на *-но, -то*. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу).

		<p>Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.</p> <p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення відрізяти їх від дієприслівників), визначати їх загальне активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.</p> <p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.</p> <p>Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки. Розряди прислівників за значенням: місця, часу, причини, мети, способу дії, міри і ступеня, ознаки. Ступені порівняння означальних прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого ступеня.</p> <p>Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. іменника.</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).</p> <p>Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні.</p> <p>Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.</p>
5.	Синтаксис	<p>Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені. Речення як основна синтаксична одиниця.</p>

Грамаіічна основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за складом грамаіічної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за будовою (прості й складні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Основні способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення.

Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин.

Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні.

Односкладні речення. Грамаіічна основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.

Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені.

Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між

		<p>частинами складного речення. Складносурядне речення. Єднальні, протиставні, розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.</p> <p>Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.</p> <p>Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами речення: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною)</p> <p>Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою.</p>
6.	Лінгвістика тексту	Складне синтаксичне ціле (ССЦ), його основні ознаки. ССЦ й абзац. Види та засоби міжфразового зв'язку. Актуальне членування речення: «дане» й «нове».
7.	Стилістика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.
8.	Орфоепія	Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних.
9.	Орфографія	Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Позначення м'якості приголосних на письмі буквами <i>ь, я, ю, є, і</i> ; сполучення <i>йо, ьо</i> . Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис <i>н</i> та <i>nn</i> у прикметниках і дієприкметниках, <i>не</i> з

		різними частинами мови. Особливості написання числівників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).
10.	Пунктуація	Розділові знаки в кінці речення. Розділові знаки в простому й складному реченнях.
11.	Розвиток мовлення	Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

ТАБЛИЦЯ 2.

Шкала переведення балів, отриманих під час індивідуальної усної співбесіди з української мови, у рейтингову оцінку (за шкалою 100-200 балів)

Бал	Рейтингова оцінка
1	незадовільно
2	незадовільно
3	незадовільно
4	100-104
5	105-109
6	110-114
7	115-119
8	120-124
9	125-129
10	130-134
11	135-139
12	140-144
13	145-149
14	150-154
15	155-159
16	160-164
17	165-169
18	170-174
19	175-179
20	180-184
21	185-189
22	190-194
23	195-199
24	200

Список літератури, рекомендований для самопідготовки

1. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2017. – 160 с.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту): підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти /Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.
3. Ворон А. А. Українська мова. Профільний рівень: підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти/ А. А Ворон, В. А. Солопенко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. – 272 с.
4. Дудка О. О. Українська мова. Комплексний довідник. 5 – 9 кл./ О. О. Дудка, Л. А. Шевельова; за ред. Проф. А. О. Свашенко. - .Х: Гімназія, 2019. – 336 с.
5. Заболотний В. В. Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ В. В. Заболотний, О. В. Заболотний. – К.: Генеза, 2017. – 272 с.
6. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; за ред. Л.І. Мацько. — К.: Вища шк., 2003. — 462 с.
7. Синтаксис сучасної української мови. Схеми і таблиці : навч. посібник / Н.В.Гуйванюк, О.В.Кардашук, О.В.Кульбабська. – 3-е вид., випр. і доп. – Чернівці : Рута, 2003. – 159 с.
8. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, В. І. Новосьолова. – К. : Педагогічна думка, 2019. – 232 с.
9. Український правопис: довідкове видання. — НАН України— К.: Наукова думка, 2019. — 392 с.
- 10.Юшук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови.— К.: Освіта, 2012.— 270 с.
- 11.Юшук І. П. Українська мова. — К.: Либідь, 2004. — 640 с.